

Demokrati – en tillfällig trend?

1900-talet blev demokratins århundrade. Sedan dess hyllas den i varje högtidstal av våra politiker. Putin och andra diktatorer låtsas att deras länder är demokratier. Men har ordet mist sitt innehåll?

På 1970-talet fanns en stark opinion för utökad ekonomisk demokrati. Till och med Folkpartiet lade förslag om utökad makt åt arbetstagarna. Men näringslivet gick till motattack, bildade tankesmedjor som *Heritage Foundation* i USA och *Timbro* i Sverige. Med sina enorma resurser kunde de köpa forskare och mediafolk. Sedan dess har varje tanke på mer ekonomisk demokrati varit stendöd.

Signifikativt är att Timbro i år givit ut "*Efter demokratin*" där **Jason Brennan** sågar demokratin och argumenterar för ett meritokratiskt styrelsesätt. Är det ett steg på vägen mot att legitimera att kapitalet och dess direktörer tar över styrelsen av världen?

Globaliseringen har lett till att nationella regeringar fått allt mindre makt medan de transnationella företagen och deras tankesmedjor tagit över. Många politiker har insett detta och lierat sig med företagen. Direktörernas och politikernas karriärer går samma vägar. De klättrar mellan jobb i företagen och tjänster inom regeringskanslierna och politiska poster.

De värsta exemplen kommer från USA. Såväl republikanernas som demokraternas valrörelser bekostas av storföretagen och Wall Street. **Trump** har inte bara finansierats av honom själv utan av företagare särskilt inom den kristna högern som bröderna **Koch** och vapenlobbyn med en bakgrund i privata bolag såsom Blackwater med den ökände **Prince** i ledningen. **Ian Buruma** jämför i The New York Review of Books stödet till Trump med de

tyska företagsledarnas (**Krupp, Opel** etc) stöd till **Hitler** 1933.

Men också **Obama** var lika beroende av storkapitalet. Efter finanskrisen 2008 lät han flera av de som orsakat den bli ministrar i sin regering, till exempel **Timoty Geithner** som finansminister. **Hillary Clintons** relationer till Wall Street är välkända.

Samma situation råder inom EU. Kommissionärer och tjänstemän hoppar mellan politiska uppdrag och anställningar inom företag och lobbyorganisationer verksamma i Brüssel. EU:s högre tjänstemän och direktörernas organisationer, till exempel *CEPS, Center for European Policy Studies* och *ERT, European Round Table of Industrialists* arbetar och utreder tillsammans.

Några exempel: För närvarande har EU-kommissionen gett ett uppdrag till *KPMG* att utreda om statliga verksamheter i ett antal EU-medlemsländer strider mot EU's regelverk och bör privatiseras. *KPMG* är en lobbyorganisation som bland annat varit djupt engagerat i "*Guptaskandalen*" i Sydafrika – där Gupta med hjälp av mutor fick ett antal statliga order. Utredningen görs tillsammans med *Luigi Bocconeuniversitetet* i Italien som är ett privat universitet finansierat av storföretag och lobbyorganisationer.

EU-kommissionärer har rätten att utse särskilda "Senior advisors". Vår kommissionär **Cecilia Malmström** har till exempel utsett **Jan Erik Frydman** till senior advisor för förhandlingarna om TTIP. Frydman är delägare och verksam i advokatfirman *Ekenberg & Andersson* där han ansvarar för den transatlantiska verksamheten. Han är också medlem i den transatlantiska lobbyorganisationen *TBD, Transatlantic Business Dialouge*. Han representerar ett eget intresse och borde vara diskvalificerad som en objektiv rådgivare.

Just i förhandlingarna om TTIP deltar som medlem i EU-kommissionen *ESF, European Services Forum*, en

lobbyorganisation som driver uttryckliga krav på att vård och omsorg inte skall få skyddas av nationella lagar. EU:s agenda är en kopia av ESF:s krav.

Svängdörrarna mellan politik och företag är vidöppna. Svenska exempel är **Göran Perssons** övergång från statsminister till en lobbyorganisation, **Tomas Östros** som från en dag till en annan gick från ekonomisk talesman för S till direktör för Bankföreningen och **Björn Rosengren** som blev direktör i Stenbeckssfären.

Blickar man utöver världen så avslöjas dagligen nya skandaler. Nästan samtliga tidigare och nuvarande ministrar i Brasilien står anklagade för mutbrott. Det jättelika brasilianska byggföretaget Odebrechts har erkänt mutor för många miljarder till politiker runt om i Syd- och Mellanamerika. Erkännandena har kommit från direktörer i företaget som därmed får straffflintring. Ironiskt nog finns nästan bara ett land som inte låtit näringslivet ta över: Kina, en kommunistisk diktatur.

Är kapitalismens seger då för gott? Eller vågar vi tro att oberoende forskning och ungdomars ifrågasättande kan åstadkomma en förändring? Att insikten blir större om att vi duperas av kommers och underhållning. Att insikten om de enorma klyftorna mellan vanligt folk och direktörerna och deras handgångna blir så uppenbara att reaktionen inte bara blir nationalism och nostalgi utan leder till handling. Och då menar jag inte bilbränder och andra uttryck för frustration utan organisering i politiska former och reglering av storföretagens och lobbyorganisationernas aktiviteter.

Jan Molin

Mail: jan.r.molin@gmail.com